

Makroekonomické rozdíly mezi členy EU – překážka na cestě k fiskální unii

PhDr. Jiří Malý, Ph.D.

ředitel Institutu evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář

Harmonizace fiskální a sociální politiky v EU?

Brno, 4. května 2012

Tento seminář je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Makroekonomické rozdíly mezi členy eurozóny

Ekonomické rozdíly mezi členskými státy měnové unie

- umocňují nedostatky v konstrukci eurozóny, tj. vytvoření měnové unie bez nutného doplňku v podobě fiskální či hospodářské unie
- umocňují rizika a náklady, které z tohoto asymetrického institucionálního uspořádání eurozóny plynou
- kdyby členské země eurozóny vykazovaly obdobné ekonomické parametry
  - problém plynoucí z nezavedení fiskální či hospodářské unie v EU by nebyl tak akutní
  - v rámci měnové unie by neexistovaly rozsáhlé makroekonomické rozdíly a nerovnováhy mezi členskými státy, a tudíž by je nebylo nutné vyrovnávat a kompenzovat prostřednictvím fiskální či hospodářské unie
- makroekonomické rozdíly a nerovnováhy mezi členskými zeměmi eurozóny existují
  - ve značné míře
  - dlouhodobě
  - byly a jsou charakteristické nejen pro období globální finanční a ekonomické krize (v letech 2008-2009) a dluhové krize v eurozóně (od roku 2010), ale i pro dobu před těmito krizemi

Růst reálného HDP

Růst reálného HDP

- v letech 2010-2011 (tj. v období dluhové krize v eurozóně):
  - skupina zemí eurozóny, které vykazovaly poměrně rychlý růst reálného HDP
    - Německo, Rakousko, Finsko, Slovensko, Estonsko
  - skupina zemí eurozóny, jejichž reálný HDP stagnoval nebo klesal
    - Irsko, Portugalsko, Španělsko a zejména Řecko, které je v hospodářské recesi kontinuálně od roku 2008
- v roce 2011 v rámci eurozóny:
  - nejrychlejší růst reálného HDP
    - Estonsko (o 7,6 %)
  - největší pokles reálného HDP
    - Řecko (o 6,9 %)

HDP na obyvatele

HDP na obyvatele v paritě kupní síly

- v roce 2010 v rámci eurozóny:
  - nejvyšší úroveň HDP na obyvatele
    - Lucembursko (271 % průměru EU-27)
  - nejnižší hodnota HDP na obyvatele
    - Estonsko (64 % průměru EU-27)
  - skupina zemí s podobnou úrovní HDP na obyvatele v paritě kupní síly
    - Německo, Rakousko, Nizozemsko, Belgie, Finsko, Irsko
      - » hodnoty v relativně úzkém rozmezí 115-133 % průměru EU-27

Relativní cenové hladiny

Relativní cenové hladiny

- v roce 2010 v rámci eurozóny:
  - nejvyšší cenová hladina
    - Finsko (123,5 % průměru EU-27)
  - nejnižší cenová hladina
    - Slovensko (71,6 % průměru EU-27)
  - skupina států s podobnou úrovní relativních cenových hladin
    - Německo, Rakousko, Nizozemsko, Belgie, Lucembursko, Francie, Itálie, Irsko
      - » hodnoty v poměrně úzkém pásmu 103,5-120,5 % průměru EU-27

Saldo veřejných rozpočtů

Saldo veřejných rozpočtů

- v roce 2011 (tj. v roce, kdy prozatím vrcholila dluhová krize v eurozóně):
  - šest zemí měnové unie udrželo své rozpočtové deficity pod 3 % HDP, tj. pod maximální povolenou hodnotou požadovanou Paktem stability a růstu
    - Německo, Rakousko, Lucembursko, Finsko, Malta
    - Estonsko dokonce mělo rozpočtový přebytek
  - pět států měnové unie vykazovalo schodky veřejných rozpočtů vyšší než 6 % HDP, tj. více než dvojnásobek maximální povolené hodnoty
    - Irsko, Řecko, Španělsko, Kypr, Slovinsko

Veřejný dluh

Veřejný dluh

- v roce 2011 v rámci eurozóny:
  - pět zemí mělo svůj veřejný dluh pod 60 % HDP, tj. pod maximální povolenou hodnotou požadovanou Paktem stability a růstu
    - Lucembursko, Finsko, Estonsko, Slovensko, Slovinsko
  - čtyři země měly veřejný dluh vyšší než 100 % HDP
    - Řecko, Itálie, Portugalsko, Irsko

Míra inflace

Míra inflace

- v roce 2011 v rámci eurozóny:
  - nejvyšší míra inflace
    - Estonsko (5,1 %)
  - nejnižší míra inflace
    - Irsko (1,2 %)
  - skupina zemí s velmi podobnými úrovněmi míry inflace
    - Německo, Nizozemsko, Francie, Malta, Slovinsko
      - » hodnoty v úzkém intervalu 2,1-2,5 %

Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti

- v roce 2011 v rámci eurozóny:
  - skupina zemí s relativně nízkou mírou nezaměstnanosti
    - Německo, Rakousko, Nizozemsko, Lucembursko
      - » hodnoty v rozmezí 4,2-5,9 %
  - šest států mělo více než 10% míru nezaměstnanosti
    - Estonsko, Slovensko, Irsko, Portugalsko, Řecko, Španělsko
      - » hodnoty v rozmezí 12,5-21,7 %

Saldo běžného účtu platební bilance

Saldo běžného účtu platební bilance

- v letech 2005-2010 v rámci eurozóny:
  - pět států mělo po celé sledované období výrazné přebytky běžného účtu platební bilance
    - Německo, Rakousko, Nizozemsko, Lucembursko, Finsko
  - pět zemí vykazovalo v tomto období rozsáhlé deficity běžného účtu platební bilance
    - Řecko, Portugalsko, Španělsko, Kypr, Malta

Průměrné náklady práce

Průměrné náklady práce (včetně zdravotního a sociálního pojištění placeného zaměstnavatelem)

- v roce 2011 v rámci eurozóny:
  - nejnižší průměrné náklady práce
    - Estonsko (8,1 EUR na hodinu)
    - Slovensko (8,4 EUR na hodinu)
  - nejvyšší průměrné náklady práce
    - Německo (30,1 EUR na hodinu)
    - Nizozemsko (31,1 EUR na hodinu)
    - Lucembursko (33,7 EUR na hodinu)
    - Francie (34,2 EUR na hodinu)
    - Belgie (39,3 EUR na hodinu)

Minimální mzdy

Minimální mzdy (v hrubé výši)

- v roce 2011 v rámci eurozóny:
  - nejnižší minimální mzdy
    - Estonsko (278 EUR měsíčně)
    - Slovensko (317 EUR měsíčně)
  - nejvyšší minimální mzdy
    - Francie (1365 EUR měsíčně)
    - Belgie (1415 EUR měsíčně)
    - Nizozemsko (1424 EUR měsíčně)
    - Irsko (1462 EUR měsíčně)
    - Lucembursko (1758 EUR měsíčně)

Důsledky makroekonomických rozdílů v eurozóně

Existující makroekonomické rozdíly a nerovnováhy mezi členy eurozóny mohou být překážkou vytvoření fiskální či hospodářské unie v EU

Země eurozóny s celkově nejlepšími makroekonomickými výsledky

- Německo, Rakousko, Nizozemsko, Lucembursko, Finsko
  - zdůrazňují potřebu fiskální disciplíny na úrovni jednotlivých členských zemí EU
  - zdůrazňují potřebu zvýšit konkurenceschopnost ekonomicky slabších členů EU
  - jsou proti společnému evropskému dluhopisu, protože by jim prodražil financování veřejného dluhu
  - jsou jen podmíněně a limitovaně ochotny finančně přispívat do záchranných mechanismů Evropské unie a eurozóny
  - většina voličů odmítá rozsáhlé fiskální transfery ve prospěch ekonomicky slabších členů eurozóny

Důsledky makroekonomických rozdílů v eurozóně

Země eurozóny s celkově nejhoršími makroekonomickými výsledky

- Řecko, Portugalsko, Španělsko
  - zdůrazňují potřebu dostatečně dlouhého období pro odstranění svých nadměrných rozpočtových deficitů
  - zdůrazňují potřebu podpory ekonomického růstu
  - svou nízkou konkurenceschopnost považují za důsledek hospodářské politiky ekonomicky nejlepších členů EU, především Německa
  - jsou pro společný evropský dluhopis, protože by jim zlevnil financování veřejného dluhu
  - jsou pro finanční posílení záchranných mechanismů Evropské unie a eurozóny
  - většina voličů odmítá opatření ke konsolidaci veřejných financí

Ostatní země eurozóny

- jejich názory se pohybují mezi oběma uvedenými krajními pozicemi

**Je obtížné hledat průniky a kompromisy mezi takto odlišnými stanovisky
→ obtížná cesta k fiskální a hospodářské unii v EU**

Děkuji za pozornost